

09/10

GUIDE TIL FRITIDSJOB

JOBPATRULJEN

FAGBEVÆGSELSENS HOTLINE: 80 24 10 10

Kolofon

Guide til Fritidsjob er udgivet af LO, Maj 2009

Grafisk produktion: billedservice.dk

Oplag: 250.000 eksemplarer

LO-varenr: 5002

ISBN-nummer: 978-87-7735-920-0

ISBN-online: 978-87-7735-921-7

Guiden kan bestilles på LO's hjemmeside

www.lo.dk/Publikationer.

Redaktion:

Dansk Artist Forbund, Malene Andersen

Blik- og Rørarbejderforbundet i Danmark, Kim Fusager Balle

Dansk EL-Forbund, Jonas B. Larsen

FOA - Fag og Arbejde, Ane Nissen

Dansk Frisør & Kosmetiker Forbund, Pia Backer

Dansk Funktionærforbund Serviceforbundet, Bjarne Larsen

HK Danmark, Kim Jensen

Hærens Konstabel- og Korporalforening, Michael T. Jensen

Dansk Jernbaneforbund, Ulrik Salmonsén

3F, Fagligt Fælles Forbund, Lasse Hjort Oetzmán

Malerforbundet i Danmark, Charlotte Klitsgaard

Dansk Metal, Jesper Trolle Rohde

Fødevareforbundet NNF, Emilia Maria van Gilse

Socialpædagogerne, Lise Ringgaard Have

Spillerforeningen, Thomas Lindrup

Teknisk Landsforbund, Birte Drejer

Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark, Rachid Mani

LO, Landsorganisationen i Danmark, Stig Møller og Tonna Bendtsen

Indhold

Jobpatrulje	04	Fritidsjob og fagforening
	05	Fagbevægelsens Tværfaglige Jobpatrulje

Løn	06	Hvad skal du have i løn?
	08	Lønsatser

Fagforeninger	48	Få besøg af en gæstelærer
	49	Uddannelse og fagforening hører sammen
	49	Nyttige links

Ansvar	50	Forældre og andre voksne har et ansvar
---------------	----	--

Regler	51	Fritidsjob er ikke kun for sjov
	52	Der er love og regler, som skal overholdes
	52	■ Hvornår skal du have en ansættelseskontrakt?
	53	■ Hvordan beregnes feriepenge?
	53	■ Uafhentede feriepenge
	54	■ Hvis du bliver syg
	54	■ Hvis du bliver fyret
	55	■ Hvor der serveres alkohol
	55	■ Sort arbejde er forbudt!

Arbejds miljø	56	Personlige værnemidler
	57	Dit arbejdsmiljø er vigtigt
	57	■ Psykisk arbejdsmiljø
	57	■ Løft, skub og træk
	58	■ Arbejde alene
	59	■ Kemikalier og opløsningsmidler
	59	■ Farlige maskiner
	60	■ Hvis du kommer til skade
	61	■ Hvad må du som 13-15 årig arbejde med?
	62	■ Hvor længe og hvornår må du arbejde?

04 Fritidsjob og fagforening

Har du prøvet, at du ikke fik din løn til tiden? At du ikke fik nok i løn? At du ikke fik feriepenge? At du blev bedt om at lave arbejde, der var farligt? At du...?

Der findes en række regler på arbejdsmarkedet, som din arbejdsgiver og du selv skal overholde, bl.a.:

Overenskomster - som er en aftale mellem fagforening og arbejdsgiver om løn og arbejdsforhold. Ring til fagforeningen og spørg, om de har overenskomst på din arbejdsplads. Vær opmærksom på, at du kun har krav på mindstelønninger og tillæg på de arbejdspladser, der har overenskomst. Hvis der ikke er overenskomst på din arbejdsplads, skal du selv forhandle løn og tillæg. Tag guiden til hjælp.

Love - De gælder for alle, uanset om arbejdspladsen har overenskomst eller ej:

1. Lov om ansættelsesbevis bestemmer, hvornår du har krav på en kontrakt, side 52.
2. Arbejdsmiljøloven sætter grænser for, hvad du må udsættes for på dit arbejde, side 56-62.
3. Ferieloven giver dig ret til at holde ferie og optjene feriepenge, side 53.
4. Lov om sygedagpenge indeholder regler for, hvornår du kan få dagpenge, side 54.

Er du ung i fritidsjob, har du mulighed for at melde dig ind i en fagforening. Som medlem af en fagforening i et af LO's medlemsforbund er du sikret hjælp, hvis der opstår problemer på din arbejdsplads, eller hvis du er i tvivl om rettigheder og pligter. Fagforeninger giver juridisk hjælp, råd og vejledning i enhver situation. Der er i øvrigt et særligt lavt kontingent for fritidsjobbere.

Meld dig ind! Det er kun fagforeningen, der kan hjælpe dig, hvis du får problemer på jobbet.

Du finder den fagforening, der hører til dit job, på **side 6-7**.

Fagbevægelsens Tværfaglige Jobpatrulje er et initiativ iværksat af LO's medlemsforbund. Jobpatruljen er fagbevægelsens hjælp til unge med fritidsjob. Hver sommer kører vi rundt i landet for at besøge arbejdspladser, hvor unge fritidsjobbere tjener til ekstra lommepenge eller studierne. Under besøget tjekker vi de unges løn og ansættelsesforhold og giver gode råd og vejledning om, hvordan forholdene på virksomheden kan gøres bedre. Jobpatruljen udgiver også Guide til Fritidsjob.

Løber du ind i problemer, eller har du spørgsmål vedrørende regler, overenskomster m.m., kan du ringe gratis til:

FAGBEVÆGELSENS HOTLINE

8024 1010

**SPØRG OM LØN
ARBEJDSMILJØ
OVERENSKOMST
MEDLEMSKAB
OG MEGET MERE
HVERDAGE 9-16**

06 Hvad skal du have i løn

Her kan du se, hvilken fagforening dit arbejde hører under, og på hvilken side du kan se lønnen:

Arbejde	Fagforening	Side
Arbejdsdreng m/k fabrik	3F	26
Arbejdsdreng ungarbejder m/k	Metal	42
Arbejdsdreng m/k i byggeri	3F/TIB	28+38
Avisbud	3F	22
Bageri: Ekspedition	HK	12
Bageri: Rengøring/pakning/opvask	NNF	31
Biografer	3F	29
Brødfabrik	NNF	32
Butiksassistent	HK	8-13
Børnehave/vuggestue	FOA	34
Cafeteria/grill/pizzeria	3F	19-21
Chokolade- og sukkervarer	NNF	32
Flaskedreng m/k	HK	8-13
Fodboldspiller	Spillerforeningen	47
Frisør	DFKF	43
Hjemmeplejen	FOA	36
Institution	FOA/Socialpædagogerne	34+41
Kagefabrik	NNF	32
Kantine (offentlig)	FOA	36
Kontor/lager	HK	16
Kosmetiker	DFKF	44
Lagermedhjælper	3F/HK	25+16
Landbrug/Gartneri	3F	25

Arbejde	Fagforening	Side
Maler	Malerforbundet	39-40
Mejeri	NNF/DFF-S	33
Opvasker	3F	19-21
Piccolo (biograf)	3F	29
Piccolo (hospital)	FOA	35
Piccolo (hotel)	3F	19-20
Piccolo (kontor)	HK	16
Portør	FOA	36
Reklameomdeler	3F	22
Rengøringsassistent/serviceassistent	3F /DFF-S	22-23
Rengøring (offentlig)	3F/FOA/DFF-S	23-24+35
Restaurant	3F	19-20
Sanitør	DFF/S	22-23
Service- og tankstationer	HK/3F	14-16+22
Servitrice/tjener	3F	19-20
Skotøjsfabrik	3F	27
Postomdeling	3F	27
Slagter	NNF	30
Slagter: Ekspedition	HK	12
Stuepige m/k på hotel	3F	19-20
Tekstilfabrik	3F	27
Træ, industri eller byggeri	TIB	38
Ung i huset/børnepasser	FOA	36
Vaskeri	3F	28-29

08 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

HK

Er du fritidsjobber i fx et supermarked, en kiosk, en slagter- eller bagerbutik, en videobutik, et solcenter, en servicestation eller på kontor?

Så kan du melde dig ind i HK. Kontakt HK-Ungdom på telefon 70114545 eller på www.hk.dk/ungdom. Her finder du også de tilbud, HK-Ungdom har til dig som medlem.

Vil du vide helt præcist, hvilken overenskomst der gælder for din arbejdsplads, skal du kontakte HK-Ungdom eller den lokale HK-afdeling. Du finder telefonnummeret på den lokale HK-afdeling enten på HK-Ungdoms hjemmeside eller på www.hk.dk.

Hvad koster det? Er du under 18 år, koster det 39 kr. om måneden at være medlem af HK-Ungdom. Er du 18 år eller derover og arbejder mindre end 15 timer om ugen, koster det mellem 135 kr. og 155 kr. at være medlem. Er du 18 år eller derover, og arbejder du mere end 15 timer om ugen, koster det mellem 147 kr. og 229 kr. at være medlem. Husk, at hvis du er handelsskoleelev, tilbyder vi dig et gratis medlemskab. Som medlem af HK har du mulighed for at tegne en heltidsulykkesforsikring, der koster 37,50 kr. om måneden og en kritisk sygdoms forsikring for 49,00 kr. om måneden.

Elever betaler kun 95,00 kr om måneden for medlemsskab af HK.

Butik

Arbejder du i en butik som flaskedreng, ungarbejder, servicemedarbejder, butiksassistent eller andet, er det HK, du skal være medlem af.

Dagligvare- eller specialvarebutik

De fleste butikker er omfattet af HK HANDEL's overenskomst med Dansk Erhverv Arbejdsgiver eller det tidligere HTS nu DI.

HK

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

HK HANDEL har fx overenskomst med Føtex, Bilka, Netto, Fakta, Rema 1000, Magasin, Stadium, Harald Nyborg, Imerco og Matas. HK HANDEL har mange flere overenskomster. Vil du vide præcis, hvilken overenskomst der gælder for dig, så kontakt den lokale HK-afdeling.

Unge under 18 år - Dansk Erhverv Arbejdsgiver

som udfører ufaglært arbejde	kr.	53,70
som udfører faglært arbejde	kr.	63,99

Unge under 18 år - HTS - Handel Transport og Service

Uanset arbejdsfunktion	kr.	59,78
------------------------------	-----	-------

Hvis du er i tvivl, om du skal lønnes for faglært eller ufaglært arbejde, så kan du få hjælp til at vurdere det i den lokale HK-afdeling.

Unge over 18 år - gælder for begge overenskomster

som er ufaglærte	kr.	101,91
som er butiksmedhjælpere	kr.	106,59
som er faglærte	kr.	111,27

Pr. 1. marts 2008 får man efter 1 års ansættelse over 18 år anciennitetstilæg, 2 kr. pr. time. Som elev dog kun voksnelever.

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter for unge under 18 år

- gælder for begge overenskomster:

Hverdage kl. 18.00-06.00	kr.	11,30
Lørdage kl. 15.00-24.00	kr.	20,05
Søn- og helligdage kl. 00.00-24.00	kr.	22,68

10 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter for unge over 18 år

- gælder for begge overenskomster		
Hverdage kl. 18.00-06.00	kr.	22,60
Lørdage kl. 15.00-24.00	kr.	40,10
Søn- og helligdage kl. 00.00-24.00	kr.	45,35

Bemærk: Tillæggene for unge under 25 år kan være det samme som for unge under 18 år, hvis du er i gang med en uddannelse og arbejder max. 15 timer om ugen. Der føres p.t. sag om hvorvidt dette er i strid med direktivet om alder.

KVICKLY, KVICKLY XTRA, SUPERBRUGSEN, DAGLI'BRUGSEN ELLER LOKALBRUGSEN

(HK HANDEL's overenskomster med Coop Danmark)

Nogle butikker er ejet af Coop Danmark, andre er selvstændige. Er du ansat i en Coop Danmark-ejet butik, er du omfattet af overenskomsten med Coop Danmark. Er du ansat i en selvstændig butik, er du omfattet af overenskomsten med Brugsforeningernes Arbejdsgiverforening, BA eller Storbutikkerne's Forhandlingsudvalg SFU.

Unge under 18 år	kr.	57,82
Unge over 18 år - som er ufaglærte	kr.	101,91
Unge over 18 år - som er Butiksmedhjælper	kr.	106,59
Unge over 18 år - som er faglærte	kr.	111,27

Pr. 1. marts 2008 får man efter et års ansættelse over 18 år anciennitetstillæg 2,- kr. pr. time. som elever dog kun vokselevere.

HK

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter

Unge under 18 år

	Coop/SFU	BA
Hverdage kl. 18.00-06.00	kr. 11,80	11,80
Lørdage kl.15.00-24.00	kr. 20,18	20,18
Søn- og helligdage	kr. 24,43	24,80

Unge over 18 år

	Coop/SFU	BA
Hverdage kl. 18.00-06.00	kr. 23,60	23,60
Lørdage mellem kl.15.00-24.00	kr. 40,35	40,35
Søn- og helligdage	kr. 48,85	49,60

Bemærk Tillæggende for unge under 25 år kan være det samme som for unge under 18 år, hvis man er i gang med en uddannelse og arbejder max. 15 timer om ugen (gælder i COOP). Der føres p.t. sag om hvorvidt dette er i strid med direktivet om alder.

12 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

SLAGTERFORRETNING

Er du ansat til at ekspedere i en slagterforretning, er det HK, du skal være medlem af. HK HANDEL har overenskomst med Danske Slagtermestres Landsforening.

Unge under 18 år

Uanset om de udfører faglært eller ufaglært arbejde . . . kr. 53,71

Unge over 18 år

som er ufaglærte . . . . . kr. 105,35

som er uddannet butiksmedhjælpere . . . . . kr. 110,03

som er faglærte . . . . . kr. 114,71

Pr. 1. april 2009 får man efter 1 års ansættelse over 18 år anciennitetstillæg, 3 kr. pr. time. Som elev dog kun vokselev.

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter

Unge under 18 år

Hverdage kl. 18.00-06.00 . . . . . kr. 11,26

Lørdage kl. 15.00-24.00 . . . . . kr. 20,00

Søn- og helligdage kl. 00.00-24.00 kr. 22,74

Unge over 18 år

Hverdage kl. 18.00-06.00 . . . . . kr. 22,52

Lørdage kl. 15.00-24.00 . . . . . kr. 40,00

Søn- og helligdage kl. 00.00-24.00 . . . . . kr. 45,47

BAGERFORRETNING

Er du ansat i et bageri/bageriudsalg til ekspedition, er det HK, du skal være medlem af. HK HANDEL har overenskomst med begge arbejdsgiverorganisationer på området. Men vi har valgt kun at bringe lønningerne fra overenskomsten mellem HK HANDEL og Bager- og Konditormestre i Danmark (BKD), da det er den største arbejdsgiverforening. Vil du vide præcis, hvilken overenskomst der gælder for din arbejdsplads, så kontakt den lokale HK-afdeling.

HK

Unge under 18 år

Hverdage kl. 05.00-18.15	kr.	58,50
Hverdage kl. 18.15-24.00	kr.	70,75
Lørdage kl. 15.00-24.00 (*)	kr.	78,25
Søn- og helligdage indtil kl. 15.00	kr.	78,25
Søn- og helligdage kl. 15.00-24.00	kr.	83,75

Ufaglærte over 18 år

Hverdage kl. 05.00-18.15	kr.	105,75
Hverdage kl. 18.15-24.00	kr.	123,75
Lørdage kl. 15.00-24.00 (*)	kr.	132,50
Søn- og helligdage indtil kl. 15.00	kr.	132,50
Søn- og helligdage kl. 15.00-24.00	kr.	140,25

(*) Gælder også for grundlovsdag, juleaftens- og nytårsaftensdag fra kl. 12.00

Pr. 1. marts 2008 får man efter 1 års ansættelse over 18 år anciennitetstil-læg, 2 kr. pr. time. Som elev dog kun vokselev.

Bemærk For arbejde mellem kl. 24.00 og 05.00 betales almindelig timeløn plus 100 procent (gælder også for unge under 18 år).

Deltidsansatte med mere end 13 timers arbejde pr. uge - i gennemsnit over 12 uger - har ret til 6 friweekender inden for arbejdsperioden på 12 uger fra ar-bejdstids ophør fredag til arbejdstids begyndelse mandag. Der kan kompen-se-res herfor ved særlig betaling. Hør mere om dette i den lokale HK-afdeling.

ANDRE OVERENSKOMSTER INDEN FOR BUTIKSOMRÅDET

HK HANDEL har særlige overenskomster med for eksempel Blockbuster, 7-eleven og Irma samt mange lokale overenskomster. Vil du vide præcis, hvilken overenskomst der gælder på din arbejdsplads, skal du enten kon-takte HK-Ungdom eller den lokale HK-afdeling. Find dem via HK-Ungdoms hjemmeside eller på www.hk.dk.

14 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Servicestationer

HK HANDEL har tre overenskomster, der dækker servicestationer. Hvis du er ansat på en servicestation, som er medlem af arbejdsgiverforeningen Benzin- og Oliebranchens Arbejdsgiverforening (BOA), er der en særlig overenskomst, din arbejdsgiver skal følge. Typisk er Statoil, Hydro Texaco og Shell servicestationer medlem af BOA. Andre servicestationer kan være omfattet af overenskomsten med HTS (nu DI). Det kan eksempelvis være Q8. Her ud over kan det være 7-Eleven overenskomsten der gælder hvis butikken på servicestationen drives af 7-Eleven

Overenskomsten med BOA

Unge under 18 år*

som udfører ufaglært arbejde	kr.	57,70
som udfører faglært arbejde	kr.	67,99

Bemærk Er du i tvivl om, hvorvidt du skal aflønnes med lønnen for faglært eller ufaglært arbejde, så kan du få hjælp til at få vurderet det i den lokale HK-afdeling.

Unge over 18 år*

indtil 6 måneders ansættelse		
som er ufaglært	kr.	108,71
som er faglært	kr.	118,07
efter 6 måneders ansættelse		
som er ufaglært	kr.	116,71
som er faglært	kr.	126,06

(*) Timelønningerne er inkl. servicestationstillæg

Unge mellem 18 og 25 år

der er studerende og arbejder under 15 timer om ugen kr. 101,91

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter**Unge under 18 år**

Hverdage kl. 18.00-24.00	kr.	5,47
Hverdage kl. 24.00-06.00	kr.	5,47
Lørdage kl. 14.00-24.00	kr.	10,25
Søn- og helligdage kl. 00.00-06.00	kr.	11,61
Søn- og helligdage kl. 06.00-24.00	kr.	11,61

Unge over 18 år

Hverdage kl. 18.00-24.00	kr.	10,93
Hverdage kl. 24.00-06.00	kr.	10,93
Lørdage kl. 14.00-24.00	kr.	20,49
Søn- og helligdage kl. 00.00-06.00	kr.	23,22
Søn- og helligdage kl. 06.00-24.00	kr.	23,22

**Unge mellem 18 og 25 år, under 15 timer
om ugen, der samtidig studerer**

Hverdage kl. 18.00-24.00	kr.	5,47
Hverdage kl. 24.00-06.00	kr.	10,93
Lørdage kl. 14.00-24.00	kr.	5,47
Søn- og helligdage kl. 00.00-06.00	kr.	23,22
Søn- og helligdage kl. 06.00-24.00	kr.	5,47

**Bemærk! HK Handel har en verserende sag om hvorvidt ovenstående er i
strid med aldersdirektivet**

16 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Er du ansat på en Q8-servicestation eller i en 7-Eleven butik, skal du aflønnes efter HK HANDEL's overenskomst med arbejdsgiverforeningen HTS (nu DI) (se side 8 i afsnittet om BUTIK), hvis HK HANDEL har indgået overenskomst for stationen. Oplysninger herom får du i den lokale HK-afdeling, hvor du ligeledes kan få udleveret 7-Eleven overenskomsten.

Kontor eller lager

De fleste virksomheder, der har et kontor og/eller lager, er omfattet af HK's overenskomst med enten Dansk Erhverv Arbejdsgiver eller HTS (nu DI). Arbejder du inden for dette område, er det HK, du skal være medlem af.

Der er forskel på lønnen for unge under 18 år i de to overenskomster. Derfor bringer vi begge lønsatser:

Unge under 18 år - Dansk Erhverv Arbejdsgiver

som udfører ufaglært arbejde	kr.	53,70
som udfører faglært arbejde	kr.	63,99

Unge under 18 år - HTS Handel Transport og Service

Uanset arbejdsfunktion.	kr.	59,78
---------------------------------	-----	-------

Bemærk Er du i tvivl, om du skal have løn for faglært eller ufaglært arbejde, så kan du få hjælp til at vurdere det i den lokale HK-afdeling.

Unge over 18 år Hvis du er over 18 år, skal du være opmærksom på, at der ikke findes en egentlig minimalløn i overenskomsterne, idet lønnen aftales i hvert enkelt tilfælde direkte med arbejdsgiveren. Kontakt altid din lokale HK-afdeling, før du bliver ansat, for at høre, hvad du bør forlange i løn.

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter I HK's overenskomster på kontor-

HK

og lagerområdet er der ikke aftalt satser for arbejde på særlige tidspunkter. Tillæg for dette aftales normalt som en del af lønnen direkte med arbejdsgiveren. Kontakt din lokale HK-afdeling, hvis du er i tvivl, om du får ekstra for at arbejde om aftenen eller i weekenderne.

Andre overenskomster inden for HK's område

HK har mange forskellige overenskomster, da vi organiserer ansatte både inden for det private arbejdsmarked og inden for staten og kommunen. At nævne alle overenskomster i denne guide er umuligt.

Derfor har vi valgt at bringe et udpluk fra de områder, der typisk har mange unge fritidsjobbere ansat.

Husk dog, at du altid kan få oplyst, om dit arbejde er omfattet af en overenskomst, og hvilke regler der gælder for dels løn og dels arbejdsforholdene generelt.

Du kan enten kontakte HK-Ungdom eller den lokale HK-afdeling. Telefonnummeret finder du på HK-Ungdoms hjemmeside eller på www.hk.dk.

18 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Fagligt Fælles Forbund (3F)

3F's formål er at varetage, forsvare og forbedre medlemmernes interesser og rettigheder. Det gælder både fagligt og politisk.

3F er det fællesskab, der sikrer medlemmernes rettigheder og muligheder for indflydelse på udviklingen af arbejdsmarkedet og på eget liv.

Du kan blive medlem af 3F, allerede når du er 13 år. Et medlemskab er den bedste garanti for hjælp, hvis der opstår problemer på din arbejdsplads. Hvert år hjælper 3F med at skaffe penge til unge, der har fået for lidt i løn eller på anden måde er blevet snydt. 3F giver også juridisk hjælp, råd og vejledning i enhver situation.

Som fritidsjobber er det altid muligt at blive medlem af 3F til en god pris. Kontingentet kan variere, afhængigt af hvor og hvad du arbejder med. Du kan altid kontakte din lokale 3F-afdeling for yderligere information om kontingent og medlemskab. Det er også den lokale 3F afdeling, der kan svare dig på spørgsmål om løn og arbejdsvilkår.

Din lokale 3F afdeling kan du finde på www.3f.dk

3F Ungdom

Hvis du er under 31 år og medlem af 3F, er du også automatisk medlem af 3F Ungdom. Det giver dig mulighed for at deltage i de mange arrangementer, som 3F har for unge, f. eks. kurser, Sommerdysten eller Trefucamp. Det giver dig også mulighed for at deltage i det ungdomspolitiske arbejde, 3F Ungdom laver. Det koster ikke ekstra at være medlem af 3F Ungdom - det er en del af dit ordinære medlemskab.

3F Ungdom kan du finde mere information om på www.3fu.dk

Hotel- og restauration

Arbejder du i hotel- og restaurationsbranchen, herunder grillbarer, cafeteria m.m., er det 3F du skal være medlem af.

Der er specielle regler, hvis du er under 18 år. Så må du f.eks. ikke arbejde i lokaler, hvor der udskænkes alkohol.

GRILL, RESTAURATION, HOTEL, CAFETERIA M.V. SAMT MCDONALDS OG BURGER KING

Når du arbejder i en grillbar, i et cafeteria, vasker op, hjælper i køkkenet, gør rent eller er piccolo, medhjælper eller stuepige på restauranter og hoteller, er det 3F, du skal være medlem af.

Unge under 18 år	kr.	65,81
Unge over 18 år	kr.	108,24

Hvis du får arbejde som tjener eller med tilberedning af mad, bør du kontakte den lokale 3F afdeling, da der er flere forskellige muligheder for aflønning, afhængig af om der er tale om café-, hotel- eller kantinearbejde.

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter

Unge under 18 år		
Hverdage kl. 18.00-24.00	kr.	11,63
Lørdage kl. 14.00-24.00	kr.	11,63
Søndage kl. 00.00 til efterfølgende døgn kl. 02.00	kr.	18,33
Unge over 18 år		
Hverdage kl. 18.00-24.00	kr.	16,20
Lørdage kl. 14.00-24.00	kr.	16,20
Søndage kl. 00.00 til efterfølgende døgn kl. 02.00	kr.	22,12

20 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Overarbejde

De 2 første timer	+	50%
Derefter	+	100%
Overarbejde efter kl. 24.00 altid	+	100%

Fastfood, cafeteria, grillbar m.v. i supermarkeder

(Føtex, Bilka m.v.)

Inden for disse områder, er det 3F, du skal være medlem af.

Unge under 18 år	kr.	56,40
Unge over 18 år	kr.	102,89

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter

Unge under 18 år

Hverdage kl. 17.45-06.00	kr.	12,55
Lørdage kl. 14.15-24.00	kr.	23,62
Søndage kl. 00.00-24.00	kr.	24,80

Unge over 18 år

Hverdage kl. 17.45-06.00	kr.	25,04
Lørdage kl. 14.15-24.00	kr.	47,24
Søndage kl. 00.00-24.00	kr.	49,59

Overarbejde

De 3 første timer	+	50%
Derefter	+	100%

Bemærk Du skal være opmærksom på, at der findes andre lønsatser for ansatte inden for COOP (brugserne, Kvickly, Kvickly Xtra).

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Fastfood, cafeteria, grillbar m.v. inden for COOP

Unge under 18 år	kr.	66,41
Unge over 18 år	kr.	108,84

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter

Unge under 18 år		
Hverdage kl. 17.45-22.00	kr.	9,13
Hverdage kl. 22.00-07.00	kr.	11,34
Lørdage kl. 14.15-24.00	kr.	14,98
Søndage kl. 00.00-00.00	kr.	18,05

Unge over 18 år		
Hverdage kl. 17.45-22.00	kr.	18,25
Hverdage kl. 22.00-07.00	kr.	22,75
Lørdage kl. 14.15-24.00	kr.	29,95
Søndage kl. 00.00-00.00	kr.	36,10

Diskoteker og spillesteder

Arbejder du på diskotek eller lignende er det 3F du skal være medlem af. vær opmærksom på at du ikke må arbejde i områder hvor der udskænkes alkohol hvis du er under 18 år.

Bartendere (over 18)	kr.	128,75
øvrige medarbejdere herunder runners (over 18)	kr.	126,75
merarbejdere under 18	kr.	72,05

Check eventuelle rettelser på www.jobpatruljen.dk

22 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Avisbud/Reklameomdeler

Arbejder du med omdeling af aviser og blade, er det 3F, du skal være medlem af. Der findes ingen overenskomster for unge under 18 år, men 3F - din fagforening - kan fortælle dig mere om, hvilke retningslinjer der er, hvis du er avisbud/reklameomdeler.

Servicestationer med 3F overenskomst

Unge under 17 år	kr.	70,18
Unge mellem 17 og 18 år	kr.	91,77
Unge over 18 år	kr.	107,97

Derudover kan du have ret til andre løntillæg, fx hvis du er ansat som time-lønnet, har du ret til 6,75% af din ferieberettigede løn til fridagsopsparing jf. overenskomsten mellem HTS-A og 3F.

Rengøring

Arbejder du med rengøring, er det 3F, du skal være medlem af.

Privat rengøring

Unge under 18 år - på ikke opmålte områder (Grundtimeløn)	kr.	93,85
Unge under 18 år - opmålte områder (Præstationsløn) ..	kr.	122,01
Unge over 18 år - opmålte områder (Præstationsløn) ..	kr.	122,01
Unge over 18 år - på områder der ikke kan opmåles, eller hvis man ikke har erfaring med rengøring (Normalløn)	kr.	108,43

OBS: Man kan HØJST være på normaltimelønnen i 2 måneder, så SKAL man overgå til Præstationslønnen. Dertil kommer servicetillæg som noget helt nyt. Der er ingen anciennitetskrav.

Tillæg pr. time ..... kr. 3,65

Du arbejder som udgangspunkt på opmålte områder, hvis du arbejder efter en arbejdsplan. Kontakt din lokale 3F-afdeling, hvis du er i tvivl.

Offentlig rengøring

Arbejder du som rengøringsassistent eller som hospitalsmedarbejder på det offentlige område, er det 3F, du skal være medlem af.

Lønnen varierer efter, om du er ansat i kommune, stat eller region, og om du er på job hverdage eller weekender. Derfor er det altid en god ide at ringe til 3F og høre nærmere.

Rengøringsassistenter ansat under 3F's område Stat

Rengøringsassistenter under 18 år betragtes som ungarbejdere. De kan ansættes, når beskæftigelsen har karakter af ferie- eller sygdomsafløsning eller sker med henblik på uddannelse.

Timelønnen pr. 1. april 2007:

Unge på 16 år	kr.	*
Unge på 17 år	kr.	*

Hovedstaden (stedtillægsområde VI)

Timelønnen pr. 1. april 2007:

Unge på 16 år	kr.	*
---------------------	-----	---

* Kontakt din lokale 3F afdeling for at få oplyst den præcise løn.

24 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Unge på 17 år	kr.	*
Begyndelsesløn unge over 18 år er pr. 1. april 2007 pr. time		
Basisløntrin 1	kr.	*
Hovedstaden (stedtillægsområde VI)		
Basisløntrin 1	kr.	*

Kontakt din lokale 3F-afdeling og få oplyst din præcise løn.

Rengøringsassistenter ansat under 3F's område Kommune og region

Rengøringsassistenter under 18 år kan beskæftiges, for så vidt beskæftigelsen har karakter af ferie- eller sygeafløsning eller finder sted med uddannelsesformål for øje.

16 år - 66,4% af løntrin 11 inkl. eventuelt områdetillæg	
Eksempel ved områdetillæg III	kr. 78,06
17 år - 74,0% af løntrin 11 inkl. eventuelt områdetillæg	
Eksempel ved områdetillæg III	kr. 87,00
18 år løntrin 12 inkl. eventuelt områdetillæg	
Eksempel ved områdetillæg III	kr. 117,56

Kontakt din lokale 3F-afdeling og få oplyst din præcise løn.

Det er en rigtig god idé at være medlem af en fagforening

Det gælder også, selv om du kun arbejder få timer om ugen. Fagforeningen kan hjælpe dig med råd og vejledning i forhold til dit job og de regler, der gælder, når du er på arbejde. Det handler fx. om løn, arbejdstider, regler ved sygdom, arbejdsmiljø mv.

Lager og transport

Hvis du arbejder inden for lager og transport, er det 3F, du skal være medlem af.

Unge under 17 år	kr.	63,51
Unge mellem 17 og 18 år	kr.	84,68
Unge over 18 år	kr.	105,85

Derudover kan du have ret til andre løntillæg jf. overenskomsten mellem HTS-A og 3F, fx tillæg hvis du er ansat som timelønnet, har du ret til 6,75% af din ferieberettigede løn til ferieopsparing.

Landbrug/Gartneri

Når du arbejder inden for landbrug og gartneri, er det 3F, du skal være medlem af.

Landbrug

14-15 årige	kr.	55,44
16-årige	kr.	72,07
17-årige	kr.	83,15
Unge over 18 år	kr.	115,67

Satserne kan afvige en smule ved arbejde med blomsterløg, ved frugtplanter eller ved fjerkræproduktion. Kontakt den lokale 3F afdeling for mere information.

26 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Gartnerier og planteskoler

Unge under 16 år	kr.	57,16
16-årige	kr.	74,20
17-årige	kr.	85,62
Unge over 18 år	kr.	118,86
deltidstillæg	kr.	0,81

Anlægsgartneri

Unge under 16 år	kr.	64,36
16-årige	kr.	80,80
17-årige	kr.	91,78
Unge over 18 år	kr.	100,65

Arbejdsdreng/Ungarbejder m/k fabrik

Arbejder du på fabrik inden for plast-, fiske-, sukker-, drikkevarebranchen, fjerkræindustrien eller jern- og metalindustrien, er det 3F, du bør være medlem af.

Mindstebetalingssatserne for timelønsarbejde pr. time udgør:

Unge under 18 år	kr.	59,40
Voksne medarbejdere	kr.	103,15

Hertil kommer en række tillæg og lokalt aftalte satser. Kontakt eventuelt din lokale 3F-afdeling.

TEKSTIL- OG BEKLÆDNINGSIKSTRU

Arbejder du under dette område, er det 3F, du bør være medlem af.

Unge under 18 år

Tekstilområdet	kr.	77,91
Skotøjsområdet, industri.	kr.	59,40
Skotøjsområdet, service	kr.	140,00

Unge over 18 år

Tekstilområdet	kr.	111,30
Skotøjsområdet, industri.	kr.	103,15
Skotøjsområdet, service	kr.	140,00

Postomdeling

Hvis du arbejder med postomdeling, er det 3F, du skal være medlem af.

Post Danmark

under 18 år	kr.	59,40
over 18 år	kr.	103,15

Derudover vil der være forskellige omdelingstillæg afhængigt af hvor du arbejder.

Bring Citymail

16-årige	kr.	80,85
17-årige	kr.	92,40
Over 18 år	kr.	115,50

28 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Byggeri med 3F overenskomst

Arbejder du inden for byggeriet, hvor der er tegnet overenskomst med 3F, er det 3F, du skal være medlem af.

Dansk byggeri

Ungarbejdere 15 år 40% af 104,65 kr.	kr.	43,86
Ungarbejdere 16 år 50% af 104,65 kr.	kr.	54,83
Ungarbejdere 17 år 70% af 104,65 kr.	kr.	76,76
Unge over 18 år.	kr.	109,65
Uden brancheerfaring - de første 3 mdr.	kr.	104,15

Udover timesatserne skal du være opmærksom på, at der kan være ekstra tillæg. Nærmere oplysninger får du i din lokale 3F-afdeling.

Vaskerier

Arbejder du på et vaskeri, er det 3F, du skal være medlem af.

Private vaskerier

Unge under 18 år	kr.	81,17
Unge over 18 år	kr.	111,15

Offentlige vaskerier Regioner

Vaskepersonale under 18 år. Disse kan beskæftiges, for så vidt beskæftigelsen har karakter af ferie- eller sygeafløsning eller finder sted med uddannelsesformål for øje.

16 år - 66,4% af løntrin 11 inkl. eventuelt områdetillæg		
Eksempel ved områdetillæg III	kr.	*
17 år - 74,0% af løntrin 11 inkl. eventuelt områdetillæg		
Eksempel ved områdetillæg III	kr.	*

Er du i tvivl, om din løn er rigtig, kontakt da din lokale 3F-afdeling.

* Kontakt den lokale 3F afdeling for de specifikke lønsatser.

Biografer

Nordisk Film og Cinemaxx har en landsoverenskomst med 3F. Arbejder du i en af disse biografer, er det 3F, du skal være medlem af.

Under 18 år	kr.	69,26
Over 18 år	kr.	126,35

30 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Fødevareforbundet NNF

Fødevareforbundet NNF er for alle, der arbejder i et bageri, konditori, slagteri, mejeri eller på en af de fabrikker, hvor man laver brød, kager, slik eller cigaretter.

Kontakt Fødevareforbundet NNF på 3818 7272. Du kan også tjekke www.nnf.dk.

Slagterforretning: rengøring, pakning, opvask etc.

Arbejder du i en slagterforretning inden for disse områder, er du medlem af Fødevareforbundet NNF, du skal være medlem af.

Bemærk Ved redaktionens slutning var afstemning om overenskomsten endnu ikke gennemført. Lønsatserne forventes at være nedenstående, men du kan tjekke dem i fagforeningen eller på www.jobpatruljen.dk.

Fritidsjobber unge under 18 år	kr.	55,00
Unge under 18 år (ungarbejder)	kr.	66,73
Unge over 18 år	kr.	115,80

Tillæg for arbejde på særlige tidspunkter

Elever og ungarbejdere:

Lørdag kl. 16.00-24.00	kr.	42,62
Søndag	kr.	57,04

Fritidsjobbere

Lørdag kl. 16.00-24.00	kr.	21,31
Søndag	kr.	28,52

Bageri: rengøring, pakning, opvask

Når du arbejder i et bageri med disse opgaver (altså ikke ekspederer), er det Fødevareforbundet NNF, du skal være medlem af.

Pakning, rengøring og anden arbejdskraft	kr.	120,75
Pr. uge ved 37 timer	kr.	4.467,75
Tillæg pr. time fra kl. 18.00-04.00	kr.	40,70

Bemærk Unge under 18 år må ikke arbejde mellem kl. 18.00-04.00

Rengøring**Unge under 18 år**

Pr. time - kl. 10.00-18.00	kr.	65,25
Pr. uge ved 37 timer - kl. 10.00-18.00	kr.	2.414,25
Tillæg for arbejde på søn- og helligdage	kr.	15,50

Unge over 18 år

Pr. time	kr.	114,75
Pr. uge ved 37 timer	kr.	4.245,75
Tillæg for arbejde på søn- og helligdage	kr.	29,35

32 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Fabrik

Sukkervarer og chokolade

Arbejder du inden for disse områder, er det Fødevareforbundet NNF, du skal være medlem af.

Unge under 18 år	kr.	73,50
Unge over 18 år	kr.	114,00

Overarbejde

Første time efter normal arbejdstid	+	33 $\frac{1}{3}$ %
Anden og tredje time	+	50%
Derefter	+	100%
På lørdage, søn- og helligdage	+	100%
Før normal arbejdstid	+	100%

Normal arbejdstid er den tid, der er beskrevet i kontrakten eller jobbeskrivelsen. Der udleveres passende arbejdstøj, som renholdes af virksomheden.

Brød-, biscuit- eller kagefabrik

Arbejder du på dette område, er det Fødevareforbundet NNF, du skal være medlem af.

Unge over 18 år	kr.	119,73
-----------------------	-----	--------

Vaffel-, biscuit- eller kagefabrik

Arbejder du på dette område, er det Fødevareforbundet NNF, du skal være medlem af.

Under 17 år	kr.	84,74
17-årige	kr.	91,73
Unge over 18 år	kr.	121,62

Mejeri

Er du arbejdsdreng/-pige på et mejeri og hjælper med forefaldende arbejde, er det Fødevareforbundet NNF, 3F eller DFF-S, du skal være medlem af, da de har overenskomst på området.

Unge 16-18 år	kr.	71,65
---------------------	-----	-------

Der findes forskellige tillæg i forbindelse med overarbejde, skæve arbejdstider samt arbejde søn- og helligdage.

Kontakt Fødevareforbundet NNF, tlf 3818 7272 for at få mere at vide om dette.

Vidste du...

at Jobpatruljen i 2008 besøgte 6.646 arbejdspladser og talte med 2.089 fritidsjobbere?

34 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

FOA - Fag og Arbejde

FOAs medlemmer passer børn, plejer patienter på hospitalerne, slukker brande, yder hjælp og service til ældre og handicappede, legesteder, pulje ordninger, skolefritidsordninger, børnehaveklasser, biblioteker og hospitaler. Kører busser, gør rent og laver mad på sygehuse, skoler, kaserner samt vedligeholder bygninger.

Kontakt FOA - Fag og Arbejde på telefon 4697 2626, mail foa@foa.dk eller på www.foa.dk

Hvad koster det? Hvis du er elev på almindelig elevløn koster det for de fleste 60 kr. om måneden at være medlem og i nogle afdelinger op til 143 kr. Tjener du mere, skal du spørge din afdeling om kontingentet. Tjek www.foa.dk

Institutioner, børnehaver, vuggestuer

Arbejder du som medhjælper i institutioner for børn og unge, er det FOA - Fag og Arbejde eller Socialpædagogernes Landsforbund (se side 41), du skal være medlem af.

Lønnen varierer efter, hvor i landet du arbejder, og om du er på job hverdage eller weekender. Derfor er det altid en god idé at ringe til FOA - Fag og Arbejde eller SL og høre nærmere.

Grundløn	kr. 114,77
(Løngruppe 0)	

Rengøring, offentlig

Rengøringsassistenter ansat under 3F's eller FOA - Fag og Arbejdes (København og Frederiksberg) område:

16 år	kr.	74,91
17 år	kr.	83,49
(Løngruppe 0)		

Service- og rengøringsassistenter ansat under FOA - Fag og Arbejdes område:

16 år	kr.	74,91
17 år	kr.	83,49
(Løngruppe 0)		

Piccolo på hospital

Hvis du arbejder som piccolo på hospital, er det FOA - Fag og Arbejde, du skal være medlem af.

15 år	kr.	48,47
16 år	kr.	52,69
17 år	kr.	65,33
18 år og derover	kr.	114,77
(Løngruppe 0)		

Du skal være opmærksom på, at lønnen kan svinge, alt efter hvor du bor i landet.

36 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Kantine, offentlig

Hvis du arbejder som kantinemedhjælper på en offentlig institution, er det FOA - Fag og Arbejde, du skal være medlem af.

16-årige	kr.	74,94
17-årige	kr.	83,49
Over 18 år	kr.	114,77
(Løngruppe 0)		

Hjemmeplejen

Hvis du arbejder som uuddannet sundhedspersonale i den kommunale hjemmepleje, er det FOA - Fag og Arbejde, du skal være medlem af.

Grundløn	kr.	110,92
(Løngruppe 0)		

Du skal være opmærksom på, at lønnen kan svinge alt efter, hvor du bor i landet.

Portør

Hvis du arbejder som u-uddannet portøraftløser på hospital, er det FOA - Fag og Arbejde, du skal være medlem af.

Grundløn	kr.	114,77
(Løngruppe 0)		

Du skal være opmærksom på, at lønnen kan svinge alt efter, hvor du bor i landet.

Ung i huset/børnepasser

Lønnen er forskellig alt efter, hvor du arbejder i landet. Kontakt den lokale afdeling af FOA - Fag og Arbejde, og få hjælp til at få skrevet en kontrakt og forhandlet din løn.

Dansk Funktionærforbund Serviceforbundet

Kontakt DFF-S på telefon 70 150 400, eller kontakt os på www.dff-s.dk
DFF-S organiserer mange forskellige brancher inden for serviceområdet, bl.a. ejendomsfunktionær-, rengørings- og vagtområdet.

Hvad koster det? Da forbundet har så mange forskellige brancher, er der også vidt forskellige kontingenter, men det er ikke dyrere, end at alle kan få råd til at være medlem.

Mejeri

På mejeriområdet har vi fælles overenskomst med NNF, HK og 3F.
Vi henviser derfor til satserne opført under NNF på side 33.

Rengøring

På rengøringsområdet har vi fælles overenskomst med 3F.

Privat rengøring

Se satserne opført under 3F på side 22-23.

Offentlig rengøring

Se satserne opført under 3F på side 23-24.

38 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Træ-Industri-Byg, TIB

TIB er fagforeningen for alle, der arbejder inden for byggeri, træ- og møbel-industri, gulvlæggere, glarmestre m.m., og det er uanset, om du er udlært, elev eller arbejdsdreng. Se mere på www.tibu.dk.

Hvad koster det? Det koster ikke ret meget at være medlem af TIB som elev, men det er afhængigt af, hvor i landet du arbejder.

Kontakt ungdomsafdelingen i TIB for mere information på tlf. 8818 7000 eller tibu@tib.dk.

Træ, industri eller byggeri

Arbejder du inden for dette område, er der tre forskellige aftaler, der kan gælde: Træets, Industriens eller Byggeriets overenskomst alt afhængigt af, hvad du præcis arbejder med. Hvis du arbejder med disse områder, er det TIB, du skal være medlem af.

Unge under 18 år

Træets overenskomst	kr.	63,30
Industriens overenskomst	kr.	59,40
Byggeriets overenskomst - på indeområde	kr.	68,30

Unge over 18 år

Træets overenskomst	kr.	103,15
Industriens overenskomst	kr.	103,15
Byggeriets overenskomst - på indeområder	kr.	105,10
Byggeriets overenskomst - på udeområder	kr.	109,40

Malerforbundet

Malerforbundet er for alle, der beskæftiger sig med malerarbejde på den ene eller anden måde - bygningsmalere, vognmalere, skiltemalere, jernmalere, industrimalere, servicearbejdere samt elever i malerfagets brancher.

Vi har 12 lokalafdelinger fordelt over hele landet, så uanset hvor du arbejder, vil vi kunne servicere dig, hvis du får brug for hjælp i forbindelse med dit ansættelsesforhold - det kan være vedr. løn, sygdom, ferie, uddannelse m.m.

Hvad koster det? 40 kr. om måneden, hvis du har fritidsjob inden for malerfaget.

Kontakt Malerforbundet på 3916 7900 eller ved at tjekke www.maler.dk.

Hvis du får fritidsjob som servicearbejder i malerfaget, er det Malerforbundet, du skal være medlem af.

Danske Malermestre

Servicearbejder over 16 år	kr.	55,25
Servicearbejder over 17 år	kr.	77,35
Servicearbejder over 18 år	kr.	110,50

Dansk Byggeri

Servicearbejder over 16 år	kr.	55,25
Servicearbejder over 17 år	kr.	77,35
Servicearbejder over 18 år	kr.	110,50

40 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Foreningen af Auto- og Industrilakerere

Servicearbejder over 16 år	kr.	59,00
Servicearbejder over 17 år	kr.	81,00
Servicearbejder over 18 år	kr.	110,00

Vidste du...

at Jobpatruljen i 2008 interviewede 2.089 unge under 18 år på deres arbejdspladser?

Check eventuelle opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Malerforbundet

Socialpædagogernes Landsforbund

Socialpædagogernes Landsforbund (Socialpædagogerne) organiserer socialpædagoger, familieplejere, ledere, forstandere, medhjælpere, håndværkere og andre, der hovedsageligt arbejder med socialpædagogiske tilbud til børn, unge og voksne med fysiske eller sociale funktionsnedsættelser.

Kontakt Socialpædagogernes Landsforbund på telefon 72486000 eller på www.sl.dk.

Institutioner for børn og unge

Arbejder du som medhjælper i institutioner for børn og unge, er det Socialpædagogernes Landsforbund eller Fag og Arbejde (se side 36), du skal være medlem af.

Lønnen varierer efter, hvor i landet du arbejder, og om du er på job hverdage eller weekender. Derfor er det altid en god idé at ringe til Socialpædagogernes Landsforbund eller Fag og Arbejde og høre nærmere.

Hvis du er ansat inden for Socialpædagogernes område:

Unge under 17 år skal henvende sig til Fag og Arbejde (side 36)
Unge over 18 år ..... fra 116 kr./timen

42 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Dansk Metal

Metals medlemmer arbejder med biler, industrimaskiner, skibe, rør, smykker, computere, fly, tv, våben, hospitalsudstyr, film, motorcykler og meget andet. Dansk Metal har mere end 72 forskellige uddannelser bag sig. Resultatet af deres arbejde ses overalt, også i din hverdag. Dansk Metal er altid i nærheden.

Hvad koster det? Fritidsjobbere betaler 150,75 kr. om måneden i kontingent.

Kontakt os via www.metalungdom.dk eller telefon 3363 2000

Metalværksted

Hvis du får arbejde på et Metalværksted eller Auto/cykelværksted og udfører småreparationer og senere skal i lære inde for et metalfag, er det Dansk Metal, du skal være medlem af.

Der findes flere forskellige overenskomster på metalværkstederne, som også dækker fritidsjobbere.

Den mest alm. er industriens overenskomst.

Unge under 18 år	kr.	59,40
Unge over 18 år	kr.	103,15

Kontakt den lokale Metal-afdeling for at få at vide, hvilken overenskomst din virksomhed har, og hvilken løn du har krav på.

Dansk Frisør & Kosmetiker Forbund

Hvis du har fritidsjob i en frisørsalon og har kundebejning (vasker hår, farver bryn m.m.), er det Dansk Frisør & Kosmetiker Forbund, du skal være medlem af. www.dfkf.dk eller tlf. 3583 1880.

Frisør

Timeløn: Provisionsminimallønnen udgør fra d. 1 marts 2009 kr. 118,20 + 15 % provision.
Garantiløn fra den 1 marts 2009 som deltidsansat kr. 124,25, som fuldtidsansat kr. 121,25

Hvis du rydder op og gør rent m.m., men ikke har kundebejning, skal du aflønnes efter HK's butiksoverenskomst. Se side 9-10.

For yderligere oplysninger: kontakt DFKF på tlf.: 35831880 eller send en mail til: DFKF@DFKF.DK

44 Lønsatser

Tjek opdateringer på www.jobpatruljen.dk

Kosmetiker

Hvis du har fritidsjob på en klinik og har kundebetjening (farver bryn m.m. og negle), er det Dansk Frisør & Kosmetiker Forbund, du skal være medlem af.

Timeløn: Provisionsminimallønnen udgør fra d. 1 marts 2009 kr. 118,20 +15% provision.

Garantiløn fra den 1 marts 2009 som deltidsansat kr. 124,25, som fuldtidsansat kr. 121.25

Hvis du rydder op og gør rent m.m., men ikke har kundebetjening, skal du aflønnes efter HK's butiksoverenskomst. Se side 9-10.

BLIV medlem af Dansk Frisør & Kosmetiker Forbund via mobil: send en SMS: FRISØR efterfulgt af dit navn, adresse, postnummer og by til 1277 (f.eks. hanne hansen, bakkevej 12, 8000 århus). Så sender vi medlemsinfo. Det koster kun alm. SMS-takst. Eller ring 3583 1880.

For yderligere oplysninger kontakt Dansk Frisør & Kosmetiker Forbund på tlf. 3583 1880.

Blik- og Rørarbejderforbundet

Kontakt Blik og Rør Ungdom, Kim Fusager Balle, på telefon 3638 3638 eller tjek ind på www.blikroer.dk

Forbundet organiserer blikkenslagere, rørleggere, VVSére, VVS- og energi-specialister, Rustfast industrimontører, VVS og blikkenslagere, Ventilations-teknikere og skorstensfejere - også hvis du er ung eller i lære.

Hvad koster det? I de sidste tre år af din uddannelse koster det ca. 150 kr. om måneden alt efter hvilken kreds du er medlem af.

Dansk EI-Forbund

Kontakt Dansk EI-Forbund på telefon 3329 7000 eller på www.def.dk

Dansk EI-Forbund er fagforeningen for elektrikere og har derfor ekspertisen til at hjælpe alle inden for el-branchen. Medlemmerne arbejder med etablering af elektriske installationer i hjemmene, højteknologiske løsninger i industrien, tele/data kommunikation, bygningsautomation og meget andet.

Hvad koster det? Dansk EI-Forbunds lærlingemedlemmer betaler 105 kr. pr. måned. Derudover kan du få en fritidsulykkesforsikring, der koster 34 kr. pr. måned.

46 Andre medlemsforbund

Dansk Artist Forbund

Kontakt Dansk Artist Forbund på telefon 3332 6677 eller via www.artisten.dk

DAF organiserer artister, sangere, solister, entertainere, bands og grupper inden for bl.a. pop, rock, jazz, vise, rap, show, varieté og cirkus.

DAF har også professionelle unge under 18 år som medlemmer. Er du under uddannelse er elevkontingentet 205 kr pr. måned incl. gruppelivs- og ulykkesforsikring.

Er du mellem 18-22 år og på vej ind i de professionelles rækker er kontingentet 145 kr pr. måned incl. gruppelivs- og ulykkesforsikring.

Du kan læse mere på vores website - "Til nye medlemmer", "Hvad koster det"?

Hærens Konstabel- og Korporalforening

Kontakt HKKF på telefon 3393 6522 eller gå ind på www.hkkf.dk

HKKF organiserer værnepligtige, konstabelelever, konstabler og korporaler i den danske hær.

Dansk Jernbaneforbund

Kontakt DJF på telefon 3613 2500 eller www.djf.dk

Dansk Jernbaneforbund er en fagforening, der optager medarbejdere ansat ved offentlige eller private transportselskaber.

Medlemmer hos os er fx lokomotivførere, togførere, steward/stewardesser, stationsbetjente samt banepersonale og elektropersonale.

Teknisk Landsforbund

Kontakt TL på telefon 3343 6500 eller www.tl.dk

Teknisk Landsforbund er en moderne faglig organisation for kreative specialister. Medlemmerne er teknikere, designere og konstruktører. De fleste er ansat som funktionærer, nogle har lederfunktioner og andre er freelancere. Som medlem af TL er du en del af en mangfoldig organisation. Vores medlemmer kommer fra mange forskellige faggrupper inden for teknik, design, formgivning og konstruktion. Fælles for medlemmerne er deres kreativitet, innovation og evne til at skabe.

Hvad koster det? Medlemskab af Teknisk Landsforbund er gratis, når du er studerende.

Spillerforeningen

Spillerforeningen er en interesseorganisation for fodboldspillere i Danmark. Medlemmerne er fodboldspillere i de bedste danske fodboldrækker samt de udenlandsprofessionelle fodboldspillere. Spillerforeningen arbejder for, at spillerne har de bedste vilkår både på og uden for banen, og giver tilbud om rådgivning og vejledning, så spillerne er bedst stillet sportsligt såvel som økonomisk. Spillerforeningen taler således spillernes sag over for DBU, Divisionsforeningen, klubberne og politikerne.

Hvad koster det? Kontingentet varierer i forhold til kontrakttype. Spørg i Spillerforeningen, hvad du skal betale.

Du kan læse mere om Spillerforeningen og vores tilbud på hjemmesiden: www.spillerforeningen.dk.

48 Få besøg af en gæstelærer

Få besøg fra LO Skolekontakt

I guiden kan du læse lidt om overenskomster og de love, som kan have betydning for dig i dit ferie- eller fritidsjob. Men det er kun en lille del af det, som er vigtigt for dig, når du har eller skal til at have et job.

Derfor tilbyder LO, at du og din klasse kan få besøg af en gæstelærer fra fagbevægelsen. En gæstelærer er én, der kender alle reglerne på arbejdsmarkedet, og som blandt andet kan fortælle om, hvad en overenskomst er, hvordan du forhandler med en arbejdsgiver; og gæstelæreren kan give dit fritidsjob et tjek, så du kan få at vide, om det lever op til reglerne.

Hvis du og din klasse er interesserede i at få besøg af en gæstelærer fra fagbevægelsen, så kontakt din skolevejleder eller den lokale LO-sektion. Du finder adresse og telefonnummer til sektionen på LO's hjemmeside www.lo.dk/RUNDTOMLO/Hvemervem.

Få hjælp til at skrive opgave om fritidsjob

Hvis du vil skrive opgave om fritidsjob og de regler, der gælder på arbejdsmarkedet i Danmark, kan du finde et stort materiale, som vi har samlet til præcis dette formål på www.ditjob.dk.

Her kan du læse om "den danske model" på arbejdsmarkedet og finde ud af, hvorfor der ikke er noget, der hedder en fælles mindsteløn for alle på det danske arbejdsmarked.

På www.ditjob.dk kan du også læse mere om, hvordan fagbevægelsen er opstået, hvorfor vi fejrer 1. maj, og hvornår det blev forbudt for børn i Danmark at have fuldtidsarbejde på fabrikkerne.

Din fagforening arbejder ikke kun for, at du har ordentlige arbejdsforhold, men også for at din mulighed for uddannelse og efteruddannelse altid er i top. Et fritidsjob kan i mange tilfælde vise sig at være det første skridt på vej ind i et bestemt fag, som man ønsker at arbejde med i fremtiden. Hver fagforening under LO-fællesskabet repræsenterer specifikke arbejdsområder og sørger for, at de faglige færdigheder på netop deres område er i top. Det være sig på praktikpladsen som på uddannelsesinstitutionen.

På www.lo-ungdom.dk kan du se mere om, hvad LO-fagbevægelsen arbejder for i forhold til din uddannelse. Har du spørgsmål om, hvilke uddannelser der er i forhold til dit fritidsjob, kan du som udgangspunkt spørge din fagforening eller din arbejdsgiver, eller også kan du ringe til **Fagbevægelsens Hotline 8024 1010**.

Nyttige links

www.jobpatruljen.dk
www.lo-ungdom.dk
www.ditjob.dk
www.uddannelsesguiden.dk
www.hvadvilduvaere.dk
www.eud-info.dk
www.lo.dk/skolekontakt
www.eeo.dk Erhvervsskolernes Elevorganisation
www.handelselever.dk
www.arbejdstilsynet.dk
www.bm.dk Beskæftigelsesministeriet
www.uvm.dk Undervisningsministeriet
www.mim.dk Miljøministeriet
www.ask.dk Arbejdsskadestyrelsen
www.atp.dk
www.feriekonto.dk

50 Forældre og andre voksne har et ansvar

Hvad må dit barn?

Som udgangspunkt må børn under 13 år overhovedet ikke udføre erhvervsarbejde. Der kan dog i visse tilfælde gives dispensation ved eksempelvis kulturelle aktiviteter. Dispensation skal søges hos politiet. Nærmere regler for erhvervsarbejde for børn under 13 år fås hos Arbejdstilsynet.

Er dit barn over 13 år, er arbejdsmarkedet mere åbent - dog med en række begrænsninger. I guidens afsnit om arbejdsmiljø kan du se de overordnede arbejdsmiljøregler for unge i fritids- eller feriejob.

Hvad kan andre voksne gøre?

Arbejdsgivere Der gælder andre regler for børns og unges arbejde end for voksne. Reglerne skal beskytte den kommende generation på arbejdsmarkedet, og de skal efterleves. Ofte sker overtrædelser af uvidenhed. Læs derfor guiden grundigt igennem, inden du ansætter en ung.

Kolleger og tillids- eller sikkerhedsrepræsentant Som kollega til en ung fritidsjobber har man også et ansvar for, at arbejdsmiljøloven overholdes, og at de unge på arbejdspladsen bliver behandlet ordentligt.

Lærere Mange børn og deres forældre kender ikke reglerne for børns fritidsjob og ved ikke, hvilke rettigheder og pligter børnene har. Hjælp børn og unge med oplysning og vejledning (se afsnittet om gæstelærere).

Andre Også sundhedsplejersker, skolevejledere, sagsbehandlere og andre, som beskæftiger sig med børn og unge, bør være med til at sikre, at indgangen til arbejdsmarkedet bliver en positiv oplevelse for børn og unge. De har brug for vejledning og støtte. Guiden giver svar på de fleste spørgsmål.

Hvis der opstår tvivl, er du velkommen til at ringe til os og bede om hjælp på vores hotline 8024 1010.

Fritidsjob er ikke bare en måde at tjene penge til tøj, biografen og fester. Fritidsjob er også god træning til at fungere på arbejdsmarkedet med både rettigheder og pligter.

Når du har fået et fritidsjob, er det vigtigt, at du sætter dig ind i, hvilke krav din arbejdsgiver har ret til at stille, og hvilke rettigheder du selv har. Spørg fx i fagforeningen, om der er overenskomst på arbejdspladsen.

På de efterfølgende sider kan du finde mange oplysninger om love og regler. Dem kan du også finde på www.jobpatruljen.dk. Men du er også velkommen til at ringe til vores hotline, hvis du har brug for hjælp til at tolke reglerne.

Fagbevægelsens Hotline 8024 1010

hverday 9 - 16

spørg om

løn

arbejds miljø

overenskomst

medlemskab

og meget mere

52 Der er love og regler, som skal overholdes

Hvornår skal du have en ansættelseskontrakt?

Du har ret til en ansættelseskontrakt - også i et fritids- eller feriejob - når du har været ansat i mere end 1 måned, og din arbejdstid er mere end 8 timer om ugen. Hvis du i begyndelsen arbejder kortere tid, har du først krav på en ansættelseskontrakt, når din arbejdstid inden for de sidste 4 uger overstiger 8 timer i gennemsnit pr. uge. Både du og din arbejdsgiver skal underskrive kontrakten - sørg for at få en kopi.

Selv om du ikke opfylder kravene, er det altid en god idé at bede din arbejdsgiver om en kort skriftlig aftale om din ansættelse. En ansættelseskontrakt skal bl.a. indeholde:

- Navn og adresse på dig selv og din arbejdsgiver
- Starttidspunkt for ansættelse og arbejdstid
- Løn og tillæg
- Stillingsbeskrivelse eller beskrivelse af arbejdet
- Ansættelsens varighed og opsigelsesregler
- Ferierettigheder
- Overenskomst

Unge under 18 år: Man skal være fyldt 18 år for at kunne indgå en aftale, der er juridisk bindende. Derfor skal dine forældre også skrive under, hvis du er under 18 år. Kun hvis du tidligere har haft erhvervsarbejde, hvor dine forældre har underskrevet en kontrakt, kan forældres underskrift undlades.

Download et eksempel på en ansættelseskontrakt på **www.jobpatruljen.dk**.

OBS! Er du ansat under funktionærloven, gælder nogle særlige regler. Bl.a. har du krav på mindst 1 måneds opsigelsesvarsel de første 5 måneder af din ansættelse, medmindre der er aftalt prøvetid. Derefter har du krav på 3 måneders opsigelse, og opsigelsesvarslet stiger med 1 måned pr. 3. år - dog kun indtil 6 måneders opsigelse. Og du har krav på fuld løn under sygdom.

For at kunne være omfattet af funktionærloven skal du arbejde mere end 8 timer om ugen og arbejde inden for et af de fag, loven omhandler.
Er du i tvivl, om du er funktionær? – Kontakt din fagforening!

Hvordan beregnes feriepenge?

I ferieloven står der, at du skal have 12,5% i feriepenge af hver krone, du tjener. Din arbejdsgiver skal indsætte pengene på FerieKonto eller feriekort.

Feriepenge bliver udbetalt året efter, at du har tjent dem. De feriepenge, du har optjent i 2008, skal bruges til den ferie, du afholder efter 1. maj 2009.

Dog kan du få udbetalt feriepengene her og nu, når du stopper på dit arbejde, hvis det er under 500 kr. efter skat og arbejdsmarkedsbidrag.

Har du optjent mindre end 1000 kr. i feriepenge, får du ikke noget FerieKonto-bevis. I stedet udbetaler FerieKonto direkte til din bankkonto inden ferieårets begyndelse.

Det er ulovligt, hvis din arbejdsgiver siger, at din løn er inklusive feriepenge.

Uafhængede feriepenge

Har du feriepenge til gode efter 1. maj, skal du huske at skrive til din arbejdsgiver - og om nødvendigt forfølge sagen - inden 30. september, hvor den forældes.

54 Der er love og regler, som skal overholdes

Hvis du bliver syg

Desværre er der rigtig mange unge, der ikke ved, at de som fritidsjobbere kan have ret til sygedagpenge, når de er blevet syge eller er kommet til skade. Sygedagpenge er et beløb, du får for hver arbejdsdag, du er syg.

Reglerne for sygedagpenge fra din arbejdsgiver ser sådan ud

- Du skal have været ansat i mindst 8 uger, før du er berettiget til sygedagpenge/ løn under sygdom.
- Du skal have arbejdet mindst 74 timer i alt inden for de sidste 8 uger.
- Størrelsen af dine sygedagpenge skal være din normale timeløn gange det antal timer, du skulle have arbejdet (dog max. 97,97 kr. pr. time).
- Det er din arbejdsgiver, som skal udbetale sygedagpenge i de første 21 kalenderdage, og hvis du herefter stadig er syg, skal din kommune udbetale pengene til dig.

OBS Er du omfattet af funktionærloven (se side 52-53), har du ret til fuld løn under sygdom.

Hvis du bliver fyret

Det er ikke sjovt at blive fyret fra sit job. For det meste er der en forklaring, som ikke har noget med din indsats at gøre - det kan være, at sæsonen slutter, eller at der bare ikke er arbejde nok.

Hvis du er ansat under en overenskomst og er blevet fyret uden grund - så kaldes det en uberettiget firing, og det er ikke lovligt.

Hvis du bliver fyret, skal du derfor huske

- At få din opsigelse på skrift med en begrundelse for din fyring
- At kontakte din fagforening og bede dem tjekke, om fyringen er i orden
  - du kan også ringe gratis til **Fagbevægelsens Hotline 80 24 10 10**
- At sørge for at få udbetalt al den løn og de feriepenge, du har til gode

Hvor der serveres alkohol

I henhold til "Lov om restaurations- og hotelvirksomhed" må du ikke arbejde på diskoteker, barer, restauranter og andre steder, hvor der serveres alkohol, så længe du er under 18 år. Disse regler gælder ikke, hvis du er i lære, eller hvis dine forældre ejer virksomheden og kun har nær, hjemmeboende familie ansat (familievirksomhed).

Sort arbejde er forbudt!

Alle, der har erhvervsarbejde, skal oplyse til Skat, hvor meget de tjener. Mange unge har frikort og skal ikke betale noget i skat (ud over arbejdsmarkedsbidrag).

Det kan derfor aldrig betale sig at arbejde sort. Det er hamrende ulovligt, du har ingen rettigheder, får ikke feriepenge, og i øvrigt kan du ikke få hjælp eller erstatning, hvis der sker en ulykke på dit arbejde. Der er nemlig ingen beviser for, at du er ansat.

56 Personlige værnemidler

De fleste har det fint på deres arbejdsplads - men ikke alle!

Hvert år kommer flere tusinde unge til skade på deres fritidsjob. Desværre er der nogle af disse skader, der fører til sygdomme eller lidelser, der aldrig forsvinder.

Det er derfor din arbejdsgivers pligt at sørge for, at du får grundig oplæring i og information om eventuelle farer ved det arbejde, du udfører.

Er du under 15 år, og har du ikke afsluttet 9. klasse, SKAL din arbejdsgiver desuden give dine forældre besked om, hvad du arbejder med. Der skal i øvrigt altid være en person over 18 år, der fører tilsyn med dig, og som du kan spørge, hvis du er i tvivl om noget.

Din arbejdsgiver skal bl.a. sørge for, at du får

- Grundig oplæring og instruktion
- Sikkerhedsfodtøj, hvis du arbejder med ting, som kan skade dine fødder
- Skridsikkert fodtøj, hvis du færdes på glatte gulve
- Handsker, hvis du arbejder, hvor du kan skære dig eller få splinter eller lignende i fingrene
- Arbejdstøj, hvis dit arbejde er beskidt, vådt eller lignende
- Knæbeskyttere, hvis du skal kravle - fx. ved jordbærplukning
- Hjelm, hvor det er påkrævet

Generelt er der forskellige regler for, hvad børn under 15 år og unge under 18 år må arbejde med. Dette skal din arbejdsgiver selvfølgelig være opmærksom på.

Psyisk arbejdsmiljø

Der er love og regler, der sikrer, at børn og unge ikke udsættes for farligt arbejde og risiko for arbejdsulykker eller sygdomme opstået på grund af arbejdet.

Men det er også vigtigt, at det psykiske arbejdsmiljø er i orden, og at børn og unge ikke udsættes for stress, chikane, mobning eller andre psykiske belastninger fra arbejdsgivere eller kolleger. Så hvis du føler dig belastet af et dårligt psykisk arbejdsmiljø, skal du tale med dine forældre og med din fagforening om det, så du får hjælp til at ændre det.

Når du skal vurdere dit arbejdsmiljø, skal du altid bruge din sunde fornuft, og hvis du er i tvivl - så spørg din fagforening eller din arbejdsgiver!

Løft, skub og træk

Når du er under 18 år, må du kun løfte op til 12 kg. Det betyder, at du ikke må løfte noget, der er tungere end en kasse med tomme flasker.

Hvis løfteforholdene er i orden, og du ikke løfter under hofte højde eller over skulderhøjde, må du løfte op til 25 kg. Det svarer rundt regnet til en kasse med fulde flasker.

Husk Når du løfter, skal du altid gå ned i knæ og løfte tæt til kroppen. Så mindsker du risikoen for overbelastning.

Hvis du er avisbud, så brug sækkevogn, trækvogn eller cykeltasker, når aviserne vejer over 12 kg. Rygsække og skuldertasker dur ikke, hvis aviser og reklamer vejer mere end 12 kg.

58 Dit arbejdsmiljø er vigtigt

Arbejde alene

Grillbarer, tankstationer, kiosker og bagerier - det sker desværre en gang imellem, at der er overfald og røverier disse steder. Derfor må du ikke være alene på arbejde i nedenstående tidsrum. Der SKAL være en voksen kollega over 18 år til stede:

- Mellem kl. 18.00 og kl. 06.00 på hverdage
- Mellem kl. 14.00 og kl. 06.00 på lørdage og søn- og helligdage

Hvis du arbejder i et storcenter, hvor sikkerhedsvagter går rundt i centret, eller der er en anden form for overvågning, må du arbejde alene, selv om du er under 18 år - men kun til kl. 20.00 om aftenen. Du må i det hele taget ikke arbejde alene, hvor der vurderes at være særlig risiko for vold. Så skal du arbejde sammen med en person over 18 år.

Kemikalier og opløsningsmidler

Pas generelt på alle steder, hvor der er støv, røg, os, dampe, opløsningsmidler, sprøjtemidler m.m. Hvis du er under 18 år, må du ikke arbejde med produkter, der er til fare for din sundhed. Du må heller ikke arbejde i rum, hvor andre bruger disse produkter. Hvis et produkt indeholder mere end 1% opløsningsmidler, er det forbudt for dig at arbejde med det. Kig altid efter faremærker på emballagen, INDEN du åbner noget med kemikalier. Hvis det ikke står direkte på emballagen, hvad der er i, så spørg din arbejdsgiver, en arbejdskammerat eller din fagforening. Og husk! Du skal altid have instruktion i anvendelsen.

Der indføres i denne tid nye typer faremærker, som vil komme til at erstatte de gamle orange mærker. Du kan se både de gamle og de nye på næste side.

Giftig

Sundheds skadelig

Eksplodiv

Yderst brandfarlig

Ætsende

Eksplodiv

Brandfarlig

Meget brandfarlig

Ætsende

Kræftfremkaldende

Sundhedsskadelig

Miljøskadelig

Farlige maskiner

Der er mange tekniske hjælpemidler og maskiner, som du ifølge loven ikke må arbejde med, når du er under 18 år, blandt andet:

- Maskiner med hurtigtgående, skærende værktøj
- Maskiner med stempellignende bevægelser
- Maskiner med åbne valser og snegle
- Blande-, hakke-, male- og knusemaskiner, afskæringsmaskiner, rivemaskiner og centrifuger

Hvis du er fyldt 15 år og har afsluttet 9. klasse, må du dog arbejde med disse maskiner, hvis de er fuldt afskærmede, så du ikke kan komme i kontakt med de bevægelige dele, når maskinen er tændt.

Derudover er det, når du er under 18 år, forbudt at arbejde med:

- Motorrydningssave og el-hækkeklippere
- Slående værktøj som fx nittehamre
- Apparater med et tryk på over 70 bar

60 Dit arbejdsmiljø er vigtigt

Du skal være fyldt 15 år og have afsluttet folkeskolens 9. klasse for at betjene en pappresser eller stå ved et flaskebånd. Du skal i øvrigt være over 18 år for at tømme, klargøre, vedligeholde eller rengøre en pappresser.

Hvis du kommer til skade

... skal din arbejdsgiver inden 9 dage anmelde skaden til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen. Skaden kan også anmeldes af din læge. Det gælder også, hvis du får en langvarig sygdom (fx eksem, rygproblemer eller høreskader) på grund af dit arbejde.

Er du i tvivl, om din skade er blevet anmeldt, kan din fagforening hjælpe dig med at undersøge sagen. Hvis skaden skyldes dine arbejdsforhold, kan fagforeningen også hjælpe dig med at søge erstatning.

Fagbevægelsens Hotline 8024 1010
hverdage 9 - 16

spørg om:
løn
arbejdsmiljø
overenskomst
medlemskab
og meget mere

Hvis der er ting, du er i tvivl om vedrørende dit arbejdsmiljø, kan du altid få hjælp og vejledning hos tillidsrepræsentanten eller sikkerhedsrepræsentanten på din arbejdsplads og hos din fagforening.

Fagbevægelsens Hotline 8024 1010

Hvad må du som 13-15 årig arbejde med?

Børn mellem 13 og 15 år må kun have lettere erhvervsarbejde og arbejde med:

- Lettere arbejde inden for landbrug, gartneri, rideskoler med fodring, udmugning, pasning af mindre husdyr samt heste, lugning, bær- og frugt-plukning, plantning, grønsagsopsamling samt lignende opgaver.
- Lettere arbejde med modtagelse, sortering, optælling, prismærkning samt pakning af varer og emballage i butikker, supermarkeder og varehuse.
- Lettere ekspedition i mindre forretninger, såsom kiosker, bagerbutikker og grøntforretninger.
- Lettere rengøring, oprydning og borddækning.
- Lettere manuel montering, dog ikke lodning og svejsning.
- Lettere malearbejde, dog ikke sprøjtemaling.
- Lettere manuelt arbejde, såsom ilægning i poser, kuverter og æsker, kontrol og pudsning af færdige produkter samt håndtering af rent vasketøj.
- Lettere budtjeneste, herunder internt piccoloarbejde, og udbringning af aviser og reklamer samt salg af aviser og lignende.
- Lettere arbejde med bogopsætning på biblioteker.
- Lettere arbejde med desinfektion af ko-yvere og lignende med desinfektionsmidler og andre midler, der er godkendt til dette formål af Fødevareinspektariatet. Midlerne må ikke være faremærkede eller indeholde organiske opløsningsmidler.

Hvis du udfører arbejde, der ikke er på ovenstående liste, er det sikkert ulovligt. Der gælder dog særlige regler for deltagelse i kulturelle aktiviteter. Er du i tvivl, så kontakt eventuelt **Fagbevægelsens Hotline på 8024 1010**.

62 Hvor længe og hvornår må du arbejde?

Kategorier af unge	Daglig arbejdstid		Ugentlig arbejdstid	
	Skoledage	Andre dage	Uger med skoledage	Andre uger
13-14-årige	Max. 2 timer	Max. 7 timer	Max. 12 timer	Max. 35 timer
Unge over 15 år, som er omfattet af undervisningspligten*		Max. 8 timer		Max. 40 timer
Ikke undervisningspligtige 15-17-årige i butikker og lagre	Sædvanlig arbejdstid for voksne, dog max. 8 timer	Sædvanlig arbejdstid for voksne, dog max. 8 timer	Sædvanlig arbejdstid for voksne, dog max. 40 timer	
Ikke undervisningspligtige 15-årige i hoteller, restauranter og lign.				
Ikke undervisningspligtige 16-17-årige i hoteller, restauranter og lign.				
Ikke undervisningspligtige 15-17-årige i landbrug og lign.	Sædvanlig arbejdstid for voksne, dog max. 8 timer	Sædvanlig arbejdstid for voksne, dog max. 8 timer	Sædvanlig arbejdstid for voksne, dog max. 40 timer	
Ikke undervisningspligtige 15-17-årige med staldarbejde				
			Aldrig mere end 48 timer i gennemsnit over 4 måneder	

* Du er omfattet af undervisningspligten indtil du har gennemført og afsluttet folkeskolens 9. klasse.

Daglig hviletid	Fridøgn i hver syv-dages periode	Natarbejde	Pauser	
Min. 14 timer	2 - så vidt muligt sammenhængende døgn, normalt omfattende søndag	Forbudt mellem klokken 20 og 06	Min. 30 minutter uden løn, hvis arbejdsdagen er over 4,5 time	
Min. 12 timer		Forbudt mellem kl. 22 og 06 - i bagerier kl. 04		Bortset fra denne pause skal den daglige arbejdstid ligge samlet, hvis den er 8 timer eller derover
		Forbudt mellem klokken 24 og 06		
		Forbudt mellem klokken 24 og 06		
	2 - så vidt muligt sammenhængende døgn, normalt omfattende søndag	Forbudt mellem klokken 20 og 06		
	Det ene eller begge fridøgn kan udskydes	Forbudt mellem klokken 19 og 04		

SPØRG OM:

LØN ARBEJDSMILJØ OVERENSKOMST MEDLEMSKAB

OG MEGET MERE

8024 1010

FAGBEVÆGELSENS HOTLINE HVERDAGE 9 - 16

WWW.JOBPATRULJEN.DK

WEBSITE OM FRITIDSJOB OG JOBPATRULJEN